

№04 (99)
красавік 2010

БЕЛАРУСЫ Ў СВЕЦЕ

ІНФАРМАЦЫЙНЫ БЮЛЕТЭНЬ

У НУМАРЫ:

**У МІНСКУ ПАВІНШАВАЛІ
БАРЫСА КІТА**

Працяг на стар. 4

**УБАЧЫЛА СВЕТ
ДАСЛЕДАВАННЕ
ПРА БЕЛАРУСАЎ
ВЯЛІКАБРЫТАНІІ**

Працяг на стар. 5

**БЕЛАРУСКАЕ СЛОВА
ЗАХАПІЛА МАСКВУ**

Прынамсі, на два дні – 21
і 22 красавіка.

Працяг на стар. 6

“Беларусы Расіі” правялі з’езд і абралі новага кіраўніка

IV З’езд федэральнай нацыянальна-культурнай аўтаноміі “Беларусы Расіі” адбыўся 23 красавіка ў падмаскоўным горадзе Руза.

У з’ездзе ўзялі ўдзел каля 100 дэлегатаў ад рэгіянальных і мясцовых нацыянальна-культурных аўтаномій беларусаў Расіі, а таксама каля 50 гасцей.

Вітанні з’езду перадалі прэзідэнты Беларусі і Расіі, дзяржа-кратар Саюзнай дзяржавы. Сваё дабраслаўленне перадаў мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт.

Са справаздачным дакладам выступіў выканальнік абавязкаў старшыні ФНКА “Беларусы Расіі” (цяпер намеснік старшыні ФНКА) Міхаіл Кісліцын. Ён звярнуў увагу на тое, што сітуацыя ў ФНКА складаная. У справаздачны перыяд фактычна не функцыянавала кантрольна-рэвізійная камісія, дзейнасць кіраўніцтва аўтаноміі насіла ў большасці фармальны характар, пасяджэнні Рады былі нерэгулярнымі. Тым не менш, нягледзячы на праблемы, ФНКА пра-

цягвае сваю дзейнасць, доказам гэтаму – падрыхтоўка і правядзенне IV З’езду на высокім узроўні.

З дакладамі на з’ездзе выступіў амбасадар Беларусі ў Расіі Васіль Далгалёў, які зрабіў акцэнт на эканамічным супрацоўніцтве, рэалізацыі беларускай прадукцыі ў Расіі, паведаміў пра колькасць прададзеных трактароў і іншай тэхнікі. На жаль, з яго дакладу прысутныя не даведаліся, якія захады па развіцці стасункаў з дыяспарай плануе рабіць Рэспубліка Беларусь, не

былі закранутыя важныя для дыяспары пытанні – аб узнаўленні працы над законам аб суайчынніках, што пражываюць за мяжой, аб перспектывах з’яўлення адпаведнай дзяржаўнай праграмы і вырашэння праблемаў беларускай дыяспары з боку дзяржаўных органаў Беларусі і ролі беларускай амбасады ў гэтым.

Прадстаўнікоў жа рэгіянальных і мясцовых нацыянальна-культурных аўтаномій, наадварот, цікавіла актывізацыя дзейнасці аўтаноміі. Яны агучвалі шмат прапановаў, гаварылі пра існуючыя праблемы і дасягненні ў сваёй дзейнасці, пра правядзенне працы па захаванні і пашырэнні беларускай прысутнасці ў Расіі. Неаднойчы гучала думка пра тое, што неабходна стварыць афіцыйны інтэрнэт-сайт ФНКА “Беларусы Расіі”, які стаў бы інфармацыйнай пляцоўкай для абмену досведам паміж беларусамі Расіі. Разам з тым падкрэслівалася неабходнасць развіваць іншыя сродкі масавай інфармацыі: газеты, часопісы, бюлетэні.

Былы чалец Рады ФНКА Валеры Красноўскі выказаў прапанову ўсталяваць у Мінску мемарыял памяці беларускім партызанам. Гэтая прапанова была падтрыманая

Валеры Казакоў

амбасадарам Беларусі ў Расіі (хаця такі мемарыял ужо год як ёсць у сталіцы), аднак ён адзначыў, што помнікі беларускім партызанам ёсць амаль у кожнай вобласці Беларусі, таму неабходна падумаць, якім чынам лепей увекавечыць памяць беларускага народа. Віктар Шутаў, выступаючы з дакладам, адзначыў, што мемарыял беларускім партызанам неабходна ставіць не ў Беларусі, а ў Расіі. Яго прапанова была вельмі добра ўспрынятая прысутнымі. Акрамя таго, Віктар Шутаў прапанаваў у мэтах заахвочвання вывучэння беларусамі Расіі беларускай мовы праводзіць алімпіяды па беларускай мове, а таксама ў мэтах

развіцця эканамічных сувязяў паміж Беларуссю і Расіяй стварыць гандлёва-прамысловую расійска-беларускую палату і пры ёй трацейскі суд.

Намеснік старшыні Рады Тамара Яшына выказала прапанову праводзіць штогадовы ўсерасійскі фестываль беларускіх калектываў. Старшыня Іркуцкага таварыства беларускай культуры імя Я. Чэрскага Алег Рудакоў у сваю чаргу адзначыў, што неабходна праводзіць не проста фестываль, а цэлы тыдзень беларускай культуры, у межах якога арганізоўваць фест беларускіх самадзейных калектываў, навуковыя канферэнцыі, семінары па вывучэнні беларускай мовы, майстар-класы па навучанні беларускім народным мастацкім промыслам.

Аб неабходнасці стварэння метадычнага навуковага цэнтру па вывучэнні беларускай дыяспары Расіі і Свабоднага беларускага ўніверсітэта ў Расіі выказаўся кіраўнік арганізацыйнай групы з’езду, новаабраны старшыня ФНКА “Беларусы Расіі”, пісьменнік Валеры Казакоў. Па яго словах, ёсць людзі, гатовыя заняцца стварэннем такіх структураў.

З дакладам на з’ездзе выступіла і кіраўнік МГА “Згуртаванне беларусаў свету “Бацькаўшчына” Алена Макоўская. У сваім выступленні Алена Макоўская звярнула ўвагу на тое, што беларуская дыяспара ў Расіі мае вялікі патэнцыял, але гэты патэнцыял фактычна не выкарыстоўваецца з розных прычынаў, галоўная з якіх – у “адсутнасці дзяржаўных нарматыўных дакументаў, якія рэгулявалі б стасункі Беларусі з беларускай дыяспарай, дазволілі б аказваць не разавую, а сістэмную падтрымку беларускаму замежжу, што, натуральна, актывізавала б і зваротны працэс – дапамогу Беларусі з боку беларускай дыяспары”. Алена Макоўская расказала

Алена Макоўская

пра тое, што “беларуская дзяржава пасля Пятага з’езду беларусаў свету вярнулася да пытання Закона аб беларусах замежжа, што Міністэрствам культуры Беларусі, Апаратам упаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцяў распрацаваны прапановы адносна працы з беларускай дыяспарай на падставе прапановаў, што былі агучаныя дэлегатамі Пятага з’езду беларусаў свету”. Алена Макоўская заклікала прадстаўнікоў ФНКА “Беларусы Расіі” ўважліва паставіцца да прыняцця гэтых дакументаў і ўключыцца ў працэс іх абмеркавання, а таксама ўзняла пытанне працы з моладдзю і школьніцтвам у суполках дыяспары.

У цэлым з’езд прайшоў канструктыўна. Удзельнікі выказалі надзею, што з прыходам новага кіраўніцтва актывізуецца дзейнасць ФНКА як цэнтральнага органу беларусаў Расіі. Новым кіраўніком ФНКА “Беларусы Расіі” аднагалосна быў абраны пісьменнік Валеры Казакоў. Дэлегатамі з’езду была абраная кантрольна-рэвізійная камісія, новы склад Рады ФНКА, а таксама Цэнтральна-кансультацыйны камітэт.

Завяршыўся з’езд сяброўскай вячэрай і канцэртамі, а на наступны дзень адбылося ўрачыстае ўскладанне кветак да помніка Янку Купалу ў Маскве.

Інфармацыйны цэнтр
МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”

ЯК У ІРКУЦКУ ВЯСНУ ГУКАЛІ

Моладзевы клуб “Крывічы” пры Рэгіянальнай грамадскай арганізацыі “Іркуцкае таварыства беларускай культуры ім. Я. Д. Чэрскага” 27 сакавіка правёў свята “Туканне вясны”. Свята праходзіла ў бярозавым гаі на беразе ракі Ангара.

Пачалося ўсё з упрыгожання палыны, дзе мусіла праходзіць свята. Дзяўчаты развесілі па дрэвах фігуркі птушак, і ўсё адразу стала выглядаць ярка і святочна.

Перад пачаткам свята ўсіх строга папярэдзілі: “Калі дрэнна пагукаем – зіма вернецца! Удзельнічаць усім!”

Дзяўчаты прайшлі да ўзвышша і песнямі сталі гукаць багіню прыгажосці Ладу, якая з’яўляецца ўвасабленнем вясны. Потым яны адначасова запусцілі ў неба штучных птушчак, каб Лада ўбачыла іх вялікую колькасць і прыйшла на зямлю.

А яшчэ, каб у гэтым годзе быў багаты ўраджай, трэба было прынесці ахвяру зямлі, для гэтага адна з дзяўчат закапала ў зямлю гаршчэчак з зянай кашай.

Потым былі карагоды: “Кола”, “Кола з падскокамі”, “Крывы танок”. Пакуль дзяўчаты танчылі, нечакана з-за кустоў на іх напаў Пужайла з пудзіламі Зімы ў руках. Вось тут і выйшлі мужчыны, якія пакуль толькі назіралі за дзеяннем. І прычым на дапамогу не дзяўчатам, а гэтаму самаму Пужайлу. Хлопцы пахапалі дзяўчат за рукі і пачалі іх кружыць, сімвалізуючы завіруху. Затым ініцыятыва зноў перайшла да жанчын, яны спыніліся, сабраліся ў кучку і закрывалі:

*Ідзі зіма, ды Кучава!
Ты нам надакучыла!*

*А ты, Пужайла, Зіму не заві!
Бо Вясна едзе да нас на чырвоным кані!*

Забралі пудзіла і аднеслі яго да вогнішча.

Вогнішча распальвалі мужчыны з іскры, прычым так, каб жанчыны не бачылі, як яны гэта робяць. Зіму паставілі ў вогнішча, і дзяўчаты пачалі кідаць у яго розную старую вопратку, каб развітацца з усім нядобрым і старым, што было ў мінулым годзе. Потым, узяўшы свістулькі, зробленыя ў выглядзе птушак, пачалі свісцець, каб Вясна канчаткова зразумела, што ёй ужо час прыходзіць, вунь як птушачкі спяваюць.

Надышоў час перакусіць. Гуканне Вясны – гэта яшчэ і смажанне яйка. Яйка – гэта сімвал сонца. Кож-

ны ўдзельнік абавязкова павінен з’есці смажанае яйка, інакш вясна не прыйдзе. Прычым яны смажацца без солі (“каб жыццё салёным не было”), і жаўток не павінен расцякацца. Былі яшчэ галёпы, грэцкая каша з морквай, квашаная капуста і шашлык. Усё гэта пасля танцаў і гульні, ды яшчэ і на прыродзе, аказалася вельмі смачным.

Потым усе пайшлі гайдацца на арэлях. Пажадана, каб гайдаліся дзяўчыны з хлопцам. Калі дзяўчыны знаходзіцца на піку ўверсе, яна павінная хутка і гучна выкрыкнуць якое-небудзь кароткае жаданне. Жаданні былі розныя. Хтосьці хацеў у гэтым годзе замуж выйсці, хтосьці – хутчэй у адпачынак.

*Паводле Аляксея Безбародава
Фота: моладзевы клуб “Крывічы”*

Лондан (Вялікабрытанія)

У Лондане адбылася 27-я сесія Рады Беларускай Народнай Рэспублікі. Удзельнікі сесіі ўшанавалі хвілінай маўчання памяць ахвяраў авіякатастрофы пад Смаленскам, сярод якіх быў і прэзідэнт Польшчы Лех Качыньскі з жонкай.

Былі заслуханыя справаздачы кіраўніцтва Рады і сектараў. Асабліва ўвага была нададзена падтрымцы адукацыйнай і культурнай дзейнасці ў Беларусі, спрыянню росту нацыянальнай свядомасці. Сесія Рады БНР прыняла рэзалюцыю супраць будаўніцтва АЭС на тэрыторыі Беларусі.

У адпаведнасці са статутам Рады, адбыліся выбары кіраўніцтва. Старшынёй Рады Беларускай Народнай Рэспублікі была пераабраная Івонка Сурвіла.

Паводле “Радыё Свабода”

Масква (Расія)

“Беларусы Масквы” адзначылі 10-годдзе сваёй арганізацыі. Урачысты вечар з нагоды юбілею беларускай рэгіянальнай нацыянальна-культурнай аўтаноміі адбыўся 16 красавіка ў Маскоўскім доме нацыянальнасцяў.

На юбілейныя ўрачыстасці прыйшлі тыя, хто стаў ля вытокаў НКА, яе актывісты, прадстаўнікі іншых дыяспар, а таксама федэральных і маскоўскіх органаў улады. Яны дзяліліся сваімі ўспамінамі, распавядалі пра найбольш цікавыя мерапрыемствы, праведзеныя аўтаноміяй за 10 гадоў. Услед за ўспамінамі былі выступы калектываў мастацкай самадзейнасці, якія дзейнічаюць пры НКА “Беларусы Масквы”: дарослага этнаграфічнага ансамбля “Кірмаш” і дзіцячай фальклорнай групы “Дубравушка”.

Паводле “БЕЛТА”

Нью-Ёрк (ЗША)

Урачыстая перадача бюста Васіля Быкава прадстаўнікам аднаго з найбольш вядомых універсітэтаў Нью-Ёрка – Калумбійскага – адбылася 21 красавіка. З ініцыятывай стварэння бюста выступіла беларуская грамада ў ЗША. Бюст сьлынным беларускаму пісьменніку будзе ўсталяваны ў сусветна вядомай бібліятэцы універсітэта – “Butler Library”, калекцыі якой налічваюць больш за два мільёны асобнікаў.

На адкрыцці, апроч аўтара бюста – скульптара Алеся Шатэрніка, прысутнічаў дырэктар бібліятэкі Роберт Дэвіс-малодшы, вядомы беларусазнаўца Вітаўт Кіпель, дырэктар Беларускага музея ў Нью-Ёрку Аляксей Вінакураў, дачка Алеся Шатэрніка Юлія (таксама мастачка), мастачка Алена Тэлькіна, эмігранты з Беларусі, Украіны, Арменіі.

Паводле belmov.org

У МІНСКУ ПАВІНШАВАЛІ БАРЫСА КІТА

6 красавіка адзначыў 100-гадовы юбілей славуты беларускі навуковец Барыс Уладзіміравіч Кіт – акадэмік Міжнароднай акадэміі астранаўтыкі, заслужаны прафесар Вашынгтонскага Мерылэндскага ўніверсітэта, акадэмік Міжнароднай акадэміі навук Еўразіі, ганаровы сябра Брытанскага міжпланетнага таварыства, сябра Дырэктарыята нямецкага Астранаўтычнага таварыства, ганаровы прафесар Гродзенскага ўніверсітэта, ганаровы грамадзянін Навагрудка, які цяпер жыве ў Германіі, у Франкфурце-на-Майне.

Ліст ад юбіляра чытае Лідзія Савік

У Мінску ў дзень нараджэння славутага навукоўца адбылася святочная вечарына ў яго гонар. Арганізатарам яе выступіла Згуртаванне беларусаў свету "Бацькаўшчына". Першым, каго вядоўца імпрэзы, кіраўнік МГА "ЗБС "Бацькаўшчына"

Алена Макоўская, запрасіла на сцэну, быў старшыня аргкамітэта па святкаванні 100-годдзя з дня нараджэння Барыса Кіта, пісьменнік Васіль Якавенка. Ён распавёў пра няпросты жыццёвы шлях Барыса Кіта і павіншаваў юбіляра са святам.

"Нам, сучаснікам Барыса Уладзіміравіча Кіта, выпаў гонар вітаць гэтага дасціпнага, жыццядаснага, лагоднага, слаўнага чалавека, вучонага, які, нягледзячы на

жыццёвыя нягоды, вырас у стоадсоткавага беларуса. Гэтак ён некалі зазначыў сам, калі быў у гуморы", – сказаў падчас свайго выступу Васіль Якавенка.

Сам Барыс Уладзіміравіч, на жаль, не змог прыехаць у Беларусь. Але ягонае вітанне ўсім, хто прыйшоў на вечарыну, зачытала яго давераная асоба Лідзія Савік. Яна распавядала пра тое, як Барыс Кіт адсвяткаваў дзень нараджэння ў Франкфурце-на-Майне, дзе ён цяпер жыве. Мэрыя горада арганізавала прыём з гэтай нагоды. Гучала класічная музыка. Барыс Кіт атрымаў вельмі шмат

віншаванняў і падарункаў. Артыкулы пра юбілей змясцілі вялікія газеты Нямецчыны. Сярод іншых свае віншаванні юбіляру перадалі прэзідэнт Нямецчыны Хорст Келер, Расійская федэрацыя касманаўтыкі імя К. Цыялкоўскага, касманаўт Уладзімір Кавалёнак.

Падчас святочнай вечарыны ў Мінску Барыса Кіта павіншавалі акадэмік Радзів Гарэцкі, старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь 12-га склікання Станіслаў Шушкевіч, лаўрэаты прэміі імя Барыса Кіта

– пісьменнікі Сяргей Законнікаў і Уладзімір Арлоў, мастак Мікола Купава, дырэктар Навагрудскага гістарычна-краязнаўчага музея, дзе знаходзіцца экспазіцыя, прысвечаная Барысу Кіту, Тамара Вяршыцкая і многія іншыя.

Перадаў свае віншаванні і міністр культуры Беларусі Павел Латушка. Ён зачытаў супрацоўнік міністэрства Віктар Маліноўскі.

З нагоды стогадовага юбілею Барыса Кіта падчас вечарыны ад Згуртавання беларусаў свету "Бацькаўшчына" былі ўручаны ганаровыя граматы Яўгену Анішчанку за ґрунтоўную распрацоўку гістарычнай тэматыкі Беларусі і падрыхтоўку да выдання "Гістарычнага атласа Беларусі" і Міхасю Чарняўскаму за папулярызацыю старажытнай гісторыі Беларусі і даследаванне антыкамуністычнага падполля ў краіне.

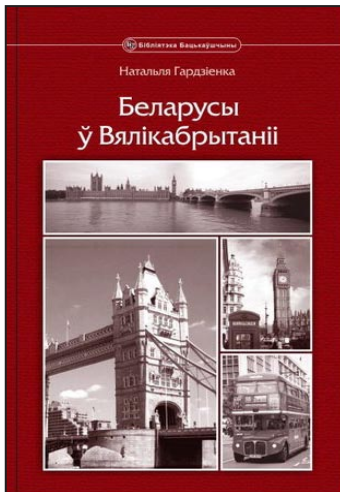
Прыемнай нечаканасцю стала вестка пра тое, што на вечарыне прысутнічаў родны брат юбіляра, Леў Уладзіміравіч Кіт. "Заўсёды казалі: "Той, хто там, – гэта чужы". Але я сёння спакойны, бо бачу, што для вас Барыс Кіт свой", – з удзячнасцю прамовіў Леў Уладзіміравіч.

Музычным упрыгожаннем імпрэзы сталі выступленні заслужанага артыста Беларусі Віктара Скорбагатава, бардаў Таццяны Беланогай і Алеся Камоцкага.

На завяршэнне імпрэзы айцец Леанід Акаловіч (БАПЦ) прачытаў малітву за здароўе Барыса Кіта.

Інфармацыйны цэнтр
МГА "ЗБС "Бацькаўшчына"

Выйшла з друку 18-я кніга серыі “Бібліятэка Бацькаўшчыны”. Гэта даследаванне гісторыка Наталлі Гардзюк “Беларусы ў Вялікабрытаніі”.

У выданні разглядаецца гісторыя беларуска-брытанскіх кантактаў, шляхі і матывы прыезду нараджэнцаў беларускіх земляў у Вялікабрытанію, аднак найбольшая ўвага надаецца дзейнасці пасляваеннай хвалі беларускай іміграцыі ў гэтай краіне. Падрабязна разглядаецца гісторыя асобных арганізацый беларусаў: Згуртавання беларусаў у Вялікабрытаніі, Хрысціянскага аб’яднання беларускіх работнікаў, Англа-беларускага таварыства, Беларускай бібліятэкі імя Ф. Скарыны і іншых. Адмысловая ўвага надаецца

УБАЧЫЛА СВЕТ ДАСЛЕДАВАННЕ ПРА БЕЛАРУСАЎ ВЯЛІКАБРЫТАНІІ

ца рэлігійнаму жыццю беларусаў, гісторыі асобных праваслаўных парафій, дзейнасці Беларускай каталіцкай місіі ўсходняга абраду.

“Беларусы ў Вялікабрытаніі” – першая агульная даследчая праца, прысвечаная розным аспектам беларускай прысутнасці ў гэтай краіне, – распаўядае аўтарка кнігі. – Ідэя стварэння такой кнігі нарадзілася ў сябраў Згуртавання беларусаў у Вялікабрытаніі. У арганізацыі захаваўся значны архіў, што патрабаваў вывучэння. І менавіта на падставе інфармацыі з гэтага, а таксама іншых архіваў і фондаў Беларускай бібліятэкі імя Ф. Скарыны ў Лондане была напісаная кніга”.

Кніга Наталлі Гардзюк – гэта сапраўдная энцыклапедыя беларускага жыцця ў Вялікабрытаніі. Аднак гэтая энцыклапедыя напісаная так, што пачытаць яе цікава будзе не толькі навукоўцам, але і ўсім, хто цікавіцца айчынным гісторыяй, беларускай прысутнасцю ў свеце і любіць чытаць пра вандроўкі. Да слова пра вандроўкі, кніга “Беларусы ў Вялікабрытаніі” можа з поспехам выкарыстоўвацца ў якасці турыстычнага дапаможніка тымі, хто з’явіцца ў падарожжа на Брытанскія выспы. У канцы кнігі змешчаны даведнік па беларускіх мясцінах у Вялікабрытаніі.

А такіх месцаў у гэтай краіне шмат. “Гэта і Парламент, які наведвалі і ранейшыя дыпламаты, і прадстаўнікі Рэчы Паспалітай, такія як Станіслаў Панятоўскі, і дзе пазней ладзіліся адмысловыя прыёмы ў гонар беларусаў і 25 Сакавіка. Гэта і Брытанскі музей, дзе захоўваюцца выданні Францыска Скарыны, лонданскія кнігі Аляксандра Рыпінскага і шмат іншага. Гэта і Альберт-Хол ды зала Вестмінстэрскага сабора, дзе выступалі беларусы, у тым ліку славуты Пётра Конюх”, – піша аўтарка ў прадмове да даведніка па беларускіх мясцінах.

А яшчэ ў Вялікабрытаніі няма беларускіх месцаў, створаных самімі беларусамі. Пра іх можна даведацца, прачытаўшы кнігу Наталлі Гардзюк.

Акрамя таго, у кнізе пададзеныя звесткі па беларускіх могілках у Вялікабрытаніі, біяграфіі беларускіх дзеячаў, жыццё якіх звязанае з гэтай краінай.

Беларусы ў Вялікабрытаніі / Наталлі Гардзюк ; пад рэд. А. Гардзюк. – Мінск : Медысонт, 2010. – 620 с. – (Бібліятэка Бацькаўшчыны ; кн. 18).

Інфармацыйны цэнтр
МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”

ЖАНОЧЫ ДОСВЕД У ГРАМАДСТВЕ І ЛІТАРАТУРЫ

МГА “Згуртаванне беларусаў свету “Бацькаўшчына” супольна з творчай прасторай “BYBOOKS”, ГА «Саюз беларускіх пісьменнікаў» і выдавецкай серыяй “Кнігарня “Наша Ніва” ладзяць дыскусійны праект “Жаночы досвед у грамадстве і літаратуры”. У межах праекту запланавана правесці ў сценах мінскай “Кнігарні ў галерэі” тры сустрэчы, падчас якіх будзе весціся размова пра тое, чым ёсць сучасная беларуская жаночая проза.

Праект рэалізуецца з мэтай высветліць, хто сёння чытае сучасную беларускую жаночую прозу і хто яе піша. А таксама каб даведацца, ці ёсць нешта адметнае ў жаночым спосабе пісьма і бачання свету. Каб звесці разам жывых жанчынаў і літаратурных герояў.

Дыскусіі будуць весціся на падставе двух зборнікаў жаночай прозы – “Жанчыны выходзяць з-пад кантролю” (Кнігарня “Наша Ніва”, 2007) і “Пакахай мяне, калі ласка” (Кнігарня пісьменніка, 2009).

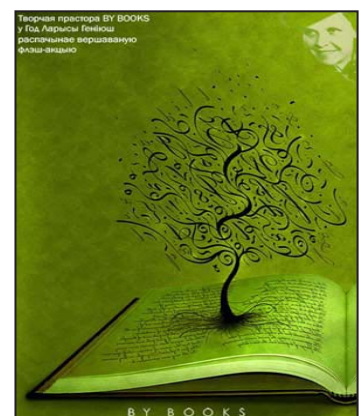
Праект стартаваў 8 красавіка дыскусіяй пра асаблівасці жаночага пісьма як такога і беларускага ў прыватнасці. Дыскусію мадэравалі літаратаркі Вольга Гапеева і Ірына Герасімовіч. У якасці дыскусантаў выступілі Барыс Пятровіч, Ірына Саламаціна, Святлана Калядка, Ігар Бабкоў.

У другой дыскусіі возьмуць удзел актывісткі жаночых рухаў і змагаркі за правы жанчын. Удзельнікі сустрэчы паспрабуюць адказаць на пытанне, ці мяняе гэтая літаратура сучасную беларускую жанчыну, а калі мяняе, то ў які бок. Мадэраваць дыскусію будуць Аляксандра Дынько і Яўгенія Іванова.

На трэцюю дыскусію прыйдуць студэнты – інжынеры, псіхологі і медыкі – з мэтай абмеркаваць, ці цікава гэта ўсё чытаць і як інтарэс да такой літаратуры залежыць ад прафесіі. Мадэратар – Анатоль Івашчанка.

Інфармацыйны цэнтр
МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”

+1 ГеніюшВерш

Творчая прастора “BYBOOKS” і МГА “Згуртаванне беларусаў свету “Бацькаўшчына” ў Год Ларысы Геніюш праводзяць вершаваную флэш-акцыю пад назвай “+1 ГеніюшВерш”.

Кожную нядзелю а 15-й гадзіне ў мінскай “Кнігарні ў галерэі” гучыць адзін верш Ларысы Геніюш. З геніюшвершам ужо выступілі гісторык Міхась Чарняўскі, пісьменнік Уладзімір Арлоў і старшыня Рады МГА “ЗБС “Бацькаўшчына” Ніна Шыдлоўская.

Паводле прэс-службы “Кнігарні ў галерэі”

“БЕЛАЯ ЯБЛЫНЯ ГРОМУ” ВЫРАСЛА Ё ВІЛЬНІ

Лявон Вольскі

Маладзевая ініцыятыва StudAlliance у межах грамадскай кампаніі “Будзьма беларусамі!” разам з Еўрапейскім гуманітарным універсітэтам і Згуртаваннем беларусаў свету “Бацькаўшчына” зладзілі прэзентацыю новага праекту Лявона Вольскага “Белая яблыня грому” ў Вільні.

17 красавіка шанец адкрыць для сябе беларускія літаратурныя скарбы ў інтэрпрэтацыі Лявона Вольскага атрымалі студэнты Еўрапейскага гуманітарнага ўніверсітэта, а таксама шматлікія жыхары Вільні.

Апоўдні ў навучальным корпусе ЕГУ адбылася творчая су-

стрэча Вольскага са студэнтамі і абітурыентамі ЕГУ. Падчас сустрэчы спевака распытвалі пра асаблівасці працы ў творчай камандзе новага складу, ідэю праекту “Белая яблыня грому”, яго сутнасць ды іншыя цікавыя аспекты творчасці. Усе ахвотныя маглі сфатаграфавалася і ўзяць аўтограф у знакамітага беларускага выканаўцы.

А ўвечары ўнікальны і наватарскі праект з 12 песняў на словы хрэстаматычных беларускіх паэтаў быў прэзентаваны ў адным з віленскіх клубаў. На прэзентацыю сабралася каля двухсот чалавек. Канцэрт складаўся з дзвюх частак: уласна прэзентацыі альбому “Белая яблыня грому” і выканання ўсімі любімых твораў “Крамбамбулі” ў мадыфікаванай версіі.

Канцэрт прайшоў у добрай, цёплай атмасферы і на пазітыўнай хвалі. Музыкаў вельмі доўга не хацелі адпускаяць са сцэны. Альбо гэта гурт не жадаў пакідаць глядачоў? Хутчэй за ўсё, гэта было ўзаемнае пачуццё.

Паводле прэс-службы StudAlliance
Фота: Алена Міхайлава

БЕЛАРУСКАЕ СЛОВА ЗАХАПІЛА МАСКВУ

Прынамсі, на два дні – 21 і 22 красавіка. Гэтымі днямі ў расійскай сталіцы праходзіў міжнародны фестываль “Дні беларускага слова”.

Распачаўся фестываль з круглага стала на тэму “Руская і беларуская літаратуры: актуальныя праблемы ўзаемадзеяння”. Са словам пра беларускі авангард і лёс расстралянага адраджэння выступіў Віктар Жыбуль. Ірына Скарапанавая апавяляла пра жанравыя і стылявыя прасторы найноўшай літаратуры. Расійскі бок падчас круглага стала прадстаўлялі: галоўны рэдактар часопіса “Новый

мир” Андрэй Васілеўскі, галоўны рэдактар часопіса “Современная поэзия” Андрэй Новікаў, рэдактар часопіса “Новая юность” Вадзім Мурадханаў, паэт і перакладчык Любоў Турбіна і інш.

Таксама ў межах фестывалю адбыліся: творчы вечар паэта і празаіка Адама Глобуса, адкрытая лекцыя філосафа Валянціна Акудовіча “Беларуская культура – свабодная прастора”, вечар беларускай паэзіі і прозы, падчас якога Беларусь прадставілі Вольга Гапеева,

Зміцер Вішнёў, Вера Бурлак, Віктар Жыбуль, Альгерд Бахарэвіч.

Беларускі наступ на Маскву быў здзейснены пад патранатам Згуртавання беларусаў свету “Бацькаўшчына” дзякуючы намаганням Рускага ПЭН-цэнтра, Дзяржаўнага акадэмічнага ўніверсітэта гуманітарных навук, культурнага цэнтра “Булгакаўскі дом”, літаратурнага салона “Класікі ХХІ стагоддзя”, часопіса “Современная поэзия”.

Інфармацыйны цэнтр
МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”

СТАРТАВАЎ НАВУКОВА-АДУКАЦЫЙНЫ ПРАЕКТ “САВЕЦКАЯ СПАДЧЫНА Ё ЛІТВЕ: УЧОРА І СЁННЯ”

Прэзентацыя навукова-адукацыйнага праекту “Савецкая спадчына ў Літве: учора і сёння” адбылася 12 красавіка ў ЕГУ. Праект ладзіцца маладзевай ініцыятывай StudAlliance пры падтрымцы Еўрапейскага гуманітарнага ўніверсітэта і Згуртавання беларусаў свету “Бацькаўшчына”. Асноўнай ідэяй праекту з’яўляецца магчымасць знаёмства беларускіх студэнтаў з прыкладамі выкарыстання, ін-

тэрпрэтацыі і захавання савецкай гістарычна-культурнай спадчыны ў Літве.

Першым мерапрыемствам, якое ладзілася ў межах праекту, стаў беларуска-літоўскі круглы стол “Савецкая спадчына ў Беларусі: гісторыя і культура, камуністычныя рэпрэсіі і палітыка атэізму”.

У мерапрыемстве бралі ўдзел беларускія даследчыкі Ігар Кузняцоў (даклад на тэму “Камуністычныя

рэпрэсіі ў Беларусі: лічбы і факты”), Сяргей Харэўскі (даклад на тэму “Мастацтва ў савецкай Беларусі”), Юры Бачышча (“Палітыка атэізму ў Беларусі”).

У канцы траўня ў ЕГУ адбудзецца яшчэ адзін круглы стол, на якім будуць прэзентаваны літоўскія трансфармацыйныя працэсы пераходу з савецкай сістэмы на нацыянальна-дэмакратычную.

Паводле прэс-службы StudAlliance

ВІНШАВАННЕ СЯБРАЎ ВЯЛІКАЙ РАДЫ

Маём гонар павіншаваць з днём нараджэння сябраў Вялікай Рады Згуртавання беларусаў свету “Бацькаўшчына”, якія нарадзіліся ў траўні: **Паўла Мажэйку**, **Барыса Стука** (Беларусь), **Алега Латышонка** (Польшча). Жадаем вам выдатнага здароўя, бадзёрасці, аптымізму, натхнёнай працы, поспехаў ва ўсіх справах.

У траўні наступныя сябры Вялікай Рады адзначаюць юбілей: 1 траўня – **Юрась Юркевіч** (Літва), 14 траўня – **Алена Ліс** (Бельгія), 15 траўня – **Алена Міхалюк** (Англія), 29 траўня – **Аляксей Кароль** (Беларусь). Віншуем вас з юбіляямі і зычым здароўя, шчасця, дабрабыту, узаемапаразумення з блізкімі, плёну ў працы, здзяйснення ўсіх вашых планаў.

Управа МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”

ВІНШУЕМ З УЗНАГАРОДАЙ!

Указам прэзідэнта Беларусі за асабісты ўнёсак у захаванне традыцый беларускай культуры медалём Францыска Скарыны ўзнагароджаны наступныя сябры Вялікай Рады МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”:

- дырэктар Новасібірскага цэнтра беларускай культуры Ніна Кабанава;

- старшыня савета Рэгіянальнай

нацыянальна-культурнай аўтаноміі “Беларусы Масквы” Сяргей Кандыбовіч;

- старшыня Іркуцкага таварыства беларускай культуры імя Яна Чэрскага Алега Рудакоў.

Віншуем з высокай узнагародай і жадаем далейшых поспехаў у справе адраджэння беларушчыны!

Управа МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”

НАВІНЫ

У ЛОНДАНЕ АДБЫЛОСЯ АСВЯЧЭННЕ БЕЛАРУСКАГА ДОМА

Пасля рамонтна зноў адчынілася зала памяшчэнняў Згуртавання беларусаў Вялікабрытаніі.

Зала знаходзіцца ў легендарным Беларускім доме на Пэн-роўд (паўночная частка Лондана). Гэта першы дом, які беларуская дыяспара ў заходнім свеце афіцыйна набыла для сваіх патрэбаў у 1948 годзе. У будынку знаходзілася рэдакцыя “Беларуса на чужыне”, а таксама жылі беларускія імігранты.

Асвятчэнне правёў 17 красавіка грэка-каталіцкі святар айцец Сяргей Стасевіч.

Мерапрыемства наведалі шматлікія госці з арганізацый беларускай дыяспары ў розных краінах, у тым ліку старшыня Рады БНР Івонка Сурвілла.

З вітальнымі словамі выступілі прадстаўнікі беларускай дыяспары з Латвіі і ЗША, прадстаўнік бела-

Наталля Гардзіенка і айцец Аляксандр Надсан

рускай меншасці Падляшша. Сярод гасцей былі былы амбасадар Вялікабрытаніі ў Беларусі Браян Бэнэт і вядомы брытанскі беларусіст Джым Дынглі.

На мерапрыемстве адбылася прэзентацыя кнігі Наталлі Гардзіенкі “Беларусы ў Вялікабрытаніі”. Па кнігу з подпісам аўтара пасля прэзентацыі пашыхтавалася немаля чарга.

Паводле “Нашай Нівы”

БЕЛАРУСКІ КАЛЯНДАР ПАМЯТНЫХ ДАТ НА ТРАВЕНЬ 2010 ГОДА

2 траўня – 95 гадоў таму, у 1915-м, нарадзіўся Іван Любачка (1915–1977), настаўнік, гісторык, дзеяч эміграцыі ў Нямеччыне і ЗША.

6 траўня – 105 гадоў таму, у 1905-м, нарадзіўся Юрка Гаўрук (1905–1979), перакладчык, паэт, вязень ГУЛАГу.

13 траўня – 105 гадоў таму, у 1905-м, нарадзілася Стэфанія Станюта (1905–2000), актрыса.

14 траўня – 15 гадоў таму, у 1995-м, у Беларусі адбыўся антыканстытуцыйны рэферэндум, які змяніў дзяржаўную сімволіку, надаў рускай мове статус дзяржаўнай, правёў змены ў Канстытуцыю, надаўшы права прэзідэнту распускаць парламент.

15 траўня – 165 гадоў таму, у 1845-м, нарадзіўся Ян Чэрскі (1845–1892), удзельнік паўстання 1863–1864 гг., геолаг, географ, даследчык Сібіры.

18 траўня – 100 гадоў таму, у 1910-м, памёрла Эліза Ажэшка (1841–1910), польска-беларуская пісьменніца, удзельніца паўстання 1863–1864 гг.

25 траўня – 105 гадоў таму, у 1905-м, нарадзіўся Сяргей Хмара (сапр. Сіняк, 1905–1992), грамадскі дзеяч, пісьменнік, журналіст, выдавец, дзеяч эміграцыі ў Нямеччыне і Канадзе.

27 траўня – 110 гадоў таму, у 1900-м, нарадзіўся Уладзімір Жылка (1900–1933), паэт, перакладчык, публіцыст.

29 траўня – 40 гадоў таму, у 1970-м, у Парыжы памёр Мікола Абрамчык (1903–1970), дзеяч эміграцыі ў Нямеччыне і Францыі, прэзідэнт БНР (1974–1970).

31 траўня – 210 гадоў таму, у 1800-м, у Варшаве памёр Міхаіл Казімір Агінскі (1728 або 1730–1800), дзяржаўны дзеяч ВКЛ.

МАСКВА (РАСІЯ)

Пабачыў свет чарговы нумар літаратурна-навуковага гадавіка “Скарыніч”, які стварылі заўзятары беларушчыны ў Маскве. Выпуск прысвечаны 1000-му ўгодкам летапіснай Літвы, а таксама беларускай прысутнасці ў расійскай прасторы, малазным старонкам з гісторыі нацыянальнага адраджэння.

У гэтым нумары: “Пагоня” Максіма Багдановіча ў перакладзе на польскую, рускую, украінскую, англійскую, нямецкую, французскую мовы, урыўкі з Хронікі Літоўскай і Жамойцкай, Хронікі Быхаўца, артыкулы Алега Рудакова, Аляксея Марачкіна, Зянона Пазняка, Віталія Скалабана і інш.

*Інфармацыйны цэнтр
МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”*

ЗОЯ СМАРШЧОК-ЖАЛЯЗОЎСКАЯ (1922-2010)

Беларуская дзяўчка ў Бельгіі сп-ня Зоя Смаршчок-Жалязоўская адышла да Госпада 3 красавіка.

Сп-ня Зоя нарадзілася 15 снежня 1922 г. у вёсцы Стараельня Кашалеўскай гміны Наваградскага ваяводства. У часе Другой сусветнай вайны яна ўступіла ў шэрагі Саюзу беларускай моладзі. Гэта стала прычынай таго, што з наступленнем Чырвонай Арміі яна была вымушаная з'ехаць у Германію. Пасля вайны сп-ня Зоя засталася ў Нямеччыне і неўзабаве пераехала ў Бельгію. Там паступіла ў Лувенскі каталіцкі ўніверсітэт (KUL), пасля завяршэння якога атрымала дыплом фармацэўта. Яшчэ ў студэнцкія гады яна далучылася да беларускага патрыятычнага руху, стаўшы сябрам Згуртавання беларускіх студэнтаў Бельгіі, заснаванага ў 1948 годзе. У 1950 г. выйшла замуж за свайго калегу па Лувенскім каталіцкім ўніверсітэце беларуса

Аўгена Смаршчка, які ў хуткім часе стаў праваслаўным святаром.

Пры закладанні Беларускай грэка-каталіцкай парафіі ў Антверпене ў 2002 годзе яна аказала моцную маральную падтрымку і сталася дабрадзейкай парафіі.

У 2004 годзе сп-ня Зоя была адным з арганізатараў і ганаровых удзельнікаў з'езду новай хвалі эміграцыі ў Антверпене, і ў наступныя гады актыўна ўдзельнічала ва ўсіх мерапрыемствах, арганізаваных беларускай эміграцыяй.

Адпаванне сп-ні Зоі адбылося паводле праваслаўнага абраду 10 красавіка ў каталіцкай царкве Найсвяцейшай Багародзіцы ў Геверы каля Лувену.

Сп-ню Зою пахавалі ў сямейным склепе на тамтэйшых могілках, дзе ўжо 26 гадоў спачывае яе муж – святар Аўген Смаршчок.

Паводле bielarus.eu

КАСТУСЬ МАСКАЛІК (1918-2010)

12 красавіка 2010 года ў Лондане на 92-м годзе жыцця памёр беларускі святар Кастусь Маскалік.

Кастусь Маскалік нарадзіўся 28 траўня 1918 года ў Гарадзеі (сёння Нясвіжскі р-н Мінскай вобл.). Ён рана застаўся сіратам пад апекай сваякоў, вучыўся ў мясцовай сямігодцы, потым цягам двух гадоў – пры Жыровіцкім праваслаўным манастыры. У траўні 1941 года быў мабілізаваны ў Чырвоную Армію і вывезены ў Расію, але як “ненадзейны” ў хуткім часе апынуўся ў працоўным батальёне.

Пазней пайшоў служыць у Армію Андэрс, разам з якой праз Іран, Ірак, Палестыну і Егіпет у 1944 годзе апынуўся ў Італіі.

У 1947 годзе Кастусь Маскалік

пачаў навучанне ў Грыгарыянскім ўніверсітэце ў Рыме. А 10 красавіка 1955 года атрымаў святарскія свячэнні і праз паўгода прыехаў у Лондан, дзе быў святаром пры Беларускай каталіцкай місіі.

У 1958 годзе а. Маскалік выехаў у Парыж на пасадку кіраўніка Беларускай каталіцкай місіі ў Францыі, аднак у 1962 годзе быў пераведзены ў Рым як памочнік а. Пятра Татариновіча ў працы на Ватыканскім радыё.

У 1985 годзе айцец Кастусь Маскалік вярнуўся ў Лондан на працу ў Місіі. Ад 2000 года ён жыў у доме састарэлых.

Айцец Кастусь Маскалік быў шчыры і пабожны святар, які меў сапраўднае святарскае пакліканне.

“Наша Ніва”

Управа МГА “ЗБС “Бацькаўшчына” выказвае шчырыя спачуванні ўсім, хто ведаў Зою Смаршчок-Жалязоўскую, а. Кастуса Маскаліка, Вітаўта Рамука. Вечная памяць!

ПРАБАЧЭННІ

У мінулым нумары бюлетэня “Беларусы ў свеце” ў матэрыяле пра святкаванне Дня Волі сп-ня Надзея Дробіна была памылкова названая

старшынёй Згуртавання беларусаў Канады. Насамрэч старшынёй беларусаў Канады з’яўляецца сп-ня Валянціна Шаўчэнка. У сваю

11 сакавіка ў Чыкага памёр доктар Вітаўт Рамук.

Нарадзіўся Вітаўт Рамук 15 ліпеня 1914 г. у Екацярынаславе (тады гэта была яшчэ царская Расія, а сёння Днепрапятроўск, Украіна). У 1922 г. сям’я вярнулася на радзіму, пасяліўшыся ў Ліпнішках каля Ліды.

Вітаўт Рамук навучаўся ў Віленскай беларускай гімназіі, на медыцынскім факультэце віленскага ўніверсітэта імя Стэфана Баторыя. Навучанне не скончыў па прычыне таго, што ўніверсітэт закрыўся.

У часе нямецкай акупацыі Рамук выехаў за мяжу. Працягнуў навучанне медыцыне ў Лувенскім ўніверсітэце ў Бельгіі. У Лувене Рамук браў актыўны ўдзел у беларускім грамадскім жыцці і нават некаторы час кіраваў беларускай студэнцкай грамадой, а таксама ўдзельнічаў у з’ездах міжнароднай студэнцкай каталіцкай арганізацыі Pax Romano.

Некаторы час Вітаўт Рамук жыў у Англіі, нават быў намеснікам старшыні Згуртавання беларусаў Вялікабрытаніі (1954). Але доўга ў Лондане не затрымаўся ды вярнуўся ў Бельгію. Жыццё ў паваеннай Бельгіі было невыносна цяжкім, і Вітаўт Рамук пераехаў у ЗША, у штат Ілінойс.

Некаторы час жыў у горадзе Пеорыя, а потым пасяліўся ў Чыкага. Браў актыўны ўдзел у жыцці беларускай грамады ў Чыкага, працаваў у Беларускай каардынацыйным камітэце, быў актывістам грэка-каталіцкай парафіі св. Хрыста Збаўцы.

Адначасова Рамук працягваў прафесійную дзейнасць, здаваў экзамены, праходзіў стажыроўкі, працаваў у Цэнтры педыятрыі, а затым у Дзіцячым цэнтры ў Чыкага і выйшаў на пенсію толькі ў 74 гады.

Паводле “Нашай Нівы”

Беларусы ў свеце

№04 (99), красавік 2010

Інфармацыйны бюлетэнь
МГА “ЗБС “Бацькаўшчына”.
Распаўсюджваецца на правах
унутранай дакументацыі.

Меркаванні аўтараў могуць не супадаць з думкай рэдакцыі.

Падрыхтоўка матэрыялаў і
вёрстка – Т. Печанко
Адказныя за нумар –
А. Макоўская, Н. Шыдлоўская
Наклад 250 асобнікаў

Адрас рэдакцыі:
вул. Рэвалюцыйная, 15, г. Мінск
220030, Рэспубліка Беларусь
www.zbsb.org
zbsb@lingvo.minsk.by; zbsb@tut.by

тэл./факс (+375 17) 200-70-27